

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 9Co/111/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7121207513
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 10. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gizela Majerčák
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2024:7121207513.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gizely Majerčák a členov senátu JUDr. Aleny Mikovej a JUDr. Zuzany Stolárovej v právnom spore žalobcu: Košická arcidiecéza, Hlavná 28, Košice, IČO: 00179094, zást. advokát JUDr. Vladimír Vrabel, Gelnická 114, Košice, proti žalovanému: GastroPAS s. r. o., Panónska cesta 9, Bratislava, IČO: 53 108 256, zást. Advokátska kancelária MARCEL BIZNÁR, s. r. o., Bajkalská 31, Bratislava, IČO: 36 868 221, za ktorého ako konateľ koná advokát Mgr. Marcel Biznár, o určenie vlastníckeho práva, o odvolaní žalovaného proti rozsudku bývalého Okresného súdu Košice I č. k. 42C/33/2021 - 436 z 24. februára 2023

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Žalobcovi proti žalovanému p r i z n á v a nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e:

1. Bývalý Okresný súd Košice I ako súd prvej inštancie (ďalej aj len ako „súd“) rozsudkom označeným v záhlaví určil, že žalobca je výlučným vlastníkom v enunciáte označených pozemkových parciel evidovaných na LV č. XXXXX v k. ú. A. B. a žiadnej zo strán náhradu trov konania nepriznal.

2. Vychádzal zo zistenia, že v katastri nehnuteľností na LV č. XXXXX pre k. ú. A. B., ako výlučný vlastníkom pozemkových parciel, o ktoré v konaní ide (p. č. 2152/1, 2152/3, 2153/1, 2154/1; ďalej aj len ako „sporné nehnuteľnosti“), je evidovaný žalovaný, a to titulom kúpnej zmluvy C./2020 z 26.1.2021 - č.z. 73/21. Sporné nehnuteľnosti sú identické s nehnuteľnosťami v PKV č. 2729 evidovanými ako mpč. 1292, na ktorej bol dom s. č. 1644, 1645 a 1646 s dvorom v intraviláne, ulica Eszterházyho 2, Masarykova, okr. 21, vo vlastníctve Košickej rímskokatolíckej cirkevnej základiny titulom kúpy zmluvou z 11.10.1916 a po tom, čo Finančným odborom vtedajšieho ONV v Košiciach 1.10.1962 pod č. Fin.-9684/1962 bolo rozhodnuté, že nehnuteľnosti, ktoré v PKV č. XXXX sú evidované ako mpč. 1289, 1290 a 1291, dňom jeho právoplatnosti v celosti prejdú do vlastníctva Československého štátu, do správy Domu pionierov a mládeže v Košiciach, 7.3.1964 došlo k vloženiu vlastníckeho práva na Československý štát a k operatívnej správe Okresného domu pionierov a mládeže v Košiciach v celosti, t. j. aj k sporným nehnuteľnostiam. Medzi Okresným úradom Košice I ako povinným a Rímskokatolíckou cirkvou, farnosť sv. Alžbety ako oprávneným 24.10.1996 došlo k spísaniu dohody v zmysle §5 ods. 2 zákona č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam o vydaní pozemkov p. č. 1290 a 1291 pôvodne zapísaných v PKV č. 2729.

3. Následne SR – Okresný úrad Košice ako predávajúci sporné nehnuteľnosti, ktoré tento nadobudol na základe ROEP, na kupujúceho PAS Bj, s.r.o. kúpnu zmluvou z 28.1.2014 pod č. 1388182014 prevádzal ako svoj prebytočný majetok podľa §3 ods. 3 zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu, ktorý bol v jeho dočasnej správe podľa §5 zákona č. 278/1993 Z. z.; kataster nehnuteľností o povolení

vkładu rozhodol 27.5.2014 pod V-4668/2014 a kupujúci následne vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam zmluvou o predaji časti podniku zo 16.10.2020 previedol na žalovaného; vklad povolený 26.1.2021 pod V-14047/2020.

4. Citoval ustanovenia Občianskeho zákonníka o neplatnosti právneho úkonu (§39), o vlastníckom práve a jeho ochrane (§123 a 126 ods. 1 a ods. 2), o vydržaní (§134 ods. 1 a ods. 3), článok 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, §4 ods. 1 a ods. 2 písm. h) zákona č. 282/1993 Z. z. o povinnosti vydať vec v prípadoch, že v rozhodnom období vec do vlastníctva štátu alebo obce prešla na základe h) prevzatia bez právneho dôvodu, §70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z., §3 ods. 3 a §5 ods. 1 zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu a predovšetkým sa vysporiadal s otázkou aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v spore (75. odsek jeho odôvodnenia) a s otázkou naliehavého právneho záujmu, a to aj z hľadiska žalovaným namietaného zániku práva žalobcu ochranu svojich práv uplatňovať určovacou žalobou z dôvodu nevyužitia možnosti svoje práva k spornému majetku uplatniť podľa predpisov o reštitučnom zákonodarstve (77. – 79 odsek jeho odôvodnenia).

5. S odkazom na obsah listín, na ktoré súd poukázal v 23., 24. a 56. odseku svojho odôvodnenia uzavrel, že žalobca aktívne vecne legitimovaným v spore sa stal až rozhodnutím arcibiskupa a metropolitu Košickej arcidiecézy z 13.10.2022 o delimitácii cirkevného majetku, ktorý je predmetom tohto sporu, a to z Rímskokatolíckej farnosti sv. D. E. na žalobcu (v spise na č. l. 303), nakoľko dovtedy právnym nástupcom Košickej rímskokatolíckej cirkevnej základiny ako posledného pozemkovoknižného vlastníka sporných nehnuteľností pred zápisom vlastníctva štátu na základe rozhodnutia diecézneho biskupa z 15.12.1993 bola Rímskokatolícka farnosť sv. Alžbety v Košiciach, a nie žalobca. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyhodnotil ako daný s ohľadom na skutočnosť, že ako vlastník sporných nehnuteľností zhora opísaným spôsobom podľa záznamov v katastri nehnuteľností aktuálne je vedený žalovaný, a nie žalobca. S námietkou žalovaného, že žalobca vydania sporných nehnuteľností sa mal domáhať v rámci reštitučných predpisov, sa vysporiadal s argumentom, že ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, dotknutý subjekt nestratil svoj právny vzťah k majetku z dôvodu neuplatnenia reštitučného nároku na vydanie veci a môže sa preto domáhať svojho práva na súde i určovacou žalobou.

6. V tejto súvislosti považoval za postačujúce odkázať na závery vyjadrené v (i) 41. odseku odôvodnenia uznesenia NS SR z 30.10.2019 vo veci 1Cdo/68/2019, t. j. že ak povinnej osobe nesvedčí žiadny právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ostalo naďalej zachované vlastnícke právo k nehnuteľnosti toho subjektu, ktorý bol jej posledným vlastníkom pred zápisom vlastníckeho práva štátu, pričom samotná existencia reštitučného zákonodarstva nespôsobuje preto nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení; (ii) rozsudku NS SR z 24.2.2010 vo veci 5 M Cdo 4/2009, podľa ktorých nie je vylúčené, aby cirkev svojich vlastníckych práv sa domáhala podľa všeobecných predpisov; (iii) rozsudku NS SR z 22.1.2020 vo veci 8Cdo/144/2018 a uzavrel, že aj keď súd nevidel logický dôvod, prečo Rímskokatolícka farnosť sv. Alžbety rovnako, ako v prípade susediacich pozemkov p. č. 1290 a 1291 z tej istej PKV štátom zabratých bez právneho dôvodu v režime zákona č. 282/1993 Z. z. nepožiadala aj o vydanie sporných nehnuteľností, majú na zreteli, že reštitučné predpisy neboli vydané pre ten účel, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im obnovenie vlastníckeho práva uľahčili, a teda nemali by brániť vlastníkovi v podaní určovacej žaloby, nepodanie žaloby podľa reštitučných predpisov nepovažoval za podstatné vo vzťahu k posúdeniu naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení. Napokon s odôvodnením, že predmetom sporu nie sú ani lesné a ani poľnohospodárske pozemky, aplikáciu zákona č. 161/2005 Z. z. v predmetnej veci považoval za vylúčenú.

7. S prihliadnutím na obranu žalovaného v spore za skutočností medzi stranami nesporné považoval, že (i) rozhodnutie FO ONV z 1.10.1962 na sporné nehnuteľnosti sa nevzťahovalo, toto nenadobudlo právoplatnosť a preto ním nemohlo dôjsť k prechodu vlastníctva žalobcu na Československý štát, (ii) pravdepodobne omylom či ľudským pochybením došlo k zápisu štátu do evidencie nehnuteľností ako vlastníka, (iii) ROEP nebol urobený k tomu LV, kde bola evidovaná p. č. 2154/1. Vychádzajúc zo skutočností, že štát bol evidovaný ako vlastník nesprávne, právne uzavrel, že tento ani nemohol ako predávajúci na kupujúceho PAS Bj, s.r.o. kúpnu zmluvou z 28.1.2014 platne previesť sporné nehnuteľnosti a tieto nemohli preto platne prejsť do vlastníctva žalovaného na základe zmluvy o predaji časti podniku z 15.12.2020 a predmetné právne úkony právne posúdil ako absolútne neplatné podľa §39 o. z., keďže nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako sám má a že v situácii, keď štátu ako povinnej osobe nesvedčí žiadny právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam,

zostalo naďalej zachované vlastnícke právo toho subjektu, ktorý bol jej posledným vlastníkom pred zápisom vlastníckeho práva štátu, hoci zápis v evidencii nehnuteľností tomu nezodpovedá.

8. Žalovaného a rovnako aj jeho právneho predchodcu považoval za dobromyseľných nadobúdateľov sporných nehnuteľností a s argumentáciou žalovaného, že žalobca je nedbalým vlastníkom, ktorý preto má znášať väčšie riziko, než žalovaný ako nadobúdateľ v dobrej viere, sa vysporiadal v 83. odseku odôvodnenia napadnutého rozsudku, kde podrobne odôvodnil svoj záver, pre ktorý podľa neho žalobca nebol výslovne nedbalým vlastníkom. Hoci neplatné kúpne zmluvy by aj mohol považovať za domnelý právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva žalovaným, resp. jeho právnym predchodcom ako dobromyseľnými držiteľmi sporných nehnuteľností, vzhľadom na to, že medzi vkladom vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností v prospech právneho predchodcu žalovaného (27.5.2014) a uplatnením predmetnej žaloby na súde (14.9.2021) neubehla zákonná 10-ročná vydržacia doba oprávnenej, či dobromyseľnej držby, uzavrel, že k nadobudnutiu vlastníckeho práva žalovaným nedošlo ani titulom vydržania; úvahu, či by do vydržacej doby žalovaného, resp. jeho právneho predchodcu mohol zarátať aj držbu sporných nehnuteľností okresným úradom či štátom, nepovažoval za správnu, keďže ani štát ani okresný úrad nemal právny titul vstupu do dobromyseľnej držby, akým v prípade štátu mal byť neplatný, neúčinný či neexistujúci, a teda žiadny právny titul, v dôsledku čoho zo strany štátu nemohlo preto ísť držbu oprávnenú a následne nemohlo dôjsť preto ani k vydržaniu vlastníckeho práva štátom.

9. Pri posudzovaní kolízie zásady nemožnosti nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka so zásadou zachovania vlastníctva dobromyseľného nadobúdateľa a jeho legitímneho očakávania sa priklonil k záverom z rozhodnutia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia NS SR z 27.4.2021 vo veci 1VOBdo/2/2020, ktoré korešponduje aj so závermi vyjadrenými v uznesení Ústavného súdu SR z 26.5.2020 vo veci II. ÚS 223/2020, ako aj v jeho náleze z 19.1.2021 vo veci I. ÚS 510/2016, podľa ktorých nikto nemôže previesť na iného viac práv, než sám má (nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet) a preto nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto na základe absolútne neplatného právneho úkonu v katastri nehnuteľností je vedený ako vlastník sporných nehnuteľností, pričom dobrá viera nadobúdateľa, že v danom prípade nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje, kým v iných prípadoch právna úprava de lege lata nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje.

10. Vzhľadom na tieto závery najvyšších súdnych autorít a neexistenciu hmotnoprávneho ustanovenia zákona, ktoré umožňuje aplikovanie dobrej viery v prípade nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka, pričom v danom prípade nezistil ani rozpor s dobrými mravmi, v 87. odseku svojho odôvodnenia uzavrel, že žalobu zamietol (správne vyhovel – pozn. odvolacieho súdu), dôvod jej zamietnutia (správne vyhovenia – pozn. odvolacieho súdu) zakladajúc na absolútnej neplatnosti právnych úkonov zakladajúcich vlastníctvo žalovaného a jeho právneho predchodcu.

11. S obranou žalovaného, že jedna zo sporných pozemkových parciel (2154/1) nebola zapísaná ako vlastníctvo štátu na základe ROEP a preto žalobca v spore nepreukázal, že štát v čase jej prevodu na právneho predchodcu žalovaného nebol jej vlastníkom a že ju zabral bez právneho dôvodu, sa vysporiadal poukazom na to, že dôkazná povinnosť v spore objasniť, na základe čoho bol štát do evidencie nehnuteľností zapísaný, nezaťažovala žalobcu.

12. S námietkou žalovaného, že majetok a vlastníctvo je potrebné vnímať i s ohľadom na Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd týkajúci sa práva na pokojné užívanie majetku a v zmysle záverov judikatúry ESLP, ktoré podľa žalovaného žalobca úplne opomína, ako i to, že v zmysle čl. 1 Dodatkového protokolu musí byť preskúmaná otázka, či okolnosti posudzovaného prípadu ako celok (ne)odôvodňujú nárok na ochranu podľa tohto čl. Dodatkového protokolu, pričom sa poskytuje ochrana aj tzv. legitímnej nádeji, sa vysporiadal konštatovaním, že rozsudky ESLP v konaní zmienené žalovaným neboli skutkovo totožné s prejednávanou vecou, v ktorej súd však nevidel rozpor s čl. 1 Dodatkového protokolu.

13. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil §257 CSP. Dôvody hodné osobitného zreteľa vzhliadol v skutočnosti, že žalobca svoju argumentáciu ohľadom svojej aktívnej vecnej legitímácie v spore zmenil až po prvom pojednávaní v reakcii na predbežné právne posúdenie veci súdom ohľadom jej nedostatku, hoci tak mohol urobiť už skôr na základe vyjadrenia žalovaného, ktorý v konaní tvrdil, že v konaní až do

pripustenia zmeny žaloby (13.10.2022) sa bránil voči nedôvodnej žalobe, čím mu žalobca zapríčinil trovy. Z týchto dôvodov situáciu, kedy žalobca sa až dodatočne stal v konaní aktívne vecne legitimovaným, vzhliadol to za dôvod pre nepriznanie náhrady trov úspešnému žalobcovi.

14. Proti tomuto rozsudku žalovaný podáva odvolanie, ktoré odôvodňuje odvolacími dôvodmi ustanovenými v §365 ods. 1 písm. b), písm. d), písm. f) a písm. h) CSP a navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne.

15. V odvolaní odvolateľ namieta, že bolo porušené jeho právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to pre rozpor výroku napadnutého rozsudku s 87. odsekom jeho odôvodnenia, kde súd dôvodil, prečo žalobu zamietol, ako aj preto, že v jeho 91. odseku len veľmi stroho uviedol, že nepovažoval v tejto veci za relevantnú žalovaným namietanú judikatúru ESLP, ktorú odvolateľ považoval za svoj rozhodujúci argument ohľadom zásahu do jeho práva na pokojné užívanie majetku podľa Čl. 1 Dodatkového protokolu. Namieta, že pokiaľ napadnutý rozsudok nadobudne právoplatnosť, bude mu znemožnené pokojné užívanie sporných nehnuteľností a súčasne žalobca sa domôže svojho pôvodného vlastníctva, hoci ho už celé desaťročia efektívne nevykonával, čo podľa čl. 1 Dodatkového protokolu nezodpovedá správne a racionálne pomernému vzťahu týchto dvoch práv, keďže podľa napadnutého rozsudku pôvodné vlastnícke právo žalobcu dostalo prednosť na základe toho, že žalobca z archívneho dokumentu pred viac ako 50 rokmi, zistil, že v katastri nehnuteľností ako vlastníak by mal byť zapísaný on, hoci celé desaťročia mu to bolo ľahostajné.

16. Súdu tiež vytyka, že na posudzovaný prípad účelovo a bez vysvetlenia svojej preferencie pred rozhodnutiami ESLP aplikoval závery z rozhodnutia veľkého senátu najvyššieho súdu vo veci 1VObd/2/2020, nijako neodôvodnil odklon od judikatúry ESLP, ústavného súdu ako ani časti judikatúry dovolacieho súdu reprezentovanej napr. jeho rozsudkom z 29.4.2020 vo veci 4Cdo/142/2019. Namieta, že záver súdu o neplatnosti kúpnej zmluvy medzi štátom a právnym predchodcom žalovaného je v rozpore s nálezom ústavného súdu vo veci I. ÚS 549/2015 a ide preto o nesprávne právne posúdenie veci, z toho nálezu, ako aj z nálezu I. ÚS 151/2016 rozsiahlo cituje a rozvíja svoje právne úvahy, akých pochybení v právnom posúdení sa dopustil veľký senát najvyššieho súdu vo svojej podľa neho nepodstatnej a nejasnej argumentácii, ktorú v rozhodnutí 1VObd/2/2020 zaujal a v odvolaní s týmito rozsiahlo polemizuje.

17. Podľa odvolateľa, ak súd uznal, že žalovaný a jeho právny predchodca pri nadobúdaní sporných nehnuteľností boli dobromyseľní a uznal aj to, že žalobca, resp. jeho právny predchodca objektívne sa mohol domáhať svojho majetku podľa reštitučného predpisu, nemal žiaden dôvod, aby nezaujal odlišný právny názor od tohto rozhodnutia veľkého senátu a neuprednostnil právo žalovaného na pokojné užívanie majetku pred pôvodným vlastníckym právom žalobcu, keďže aj veľký senát najvyššieho súdu v rozhodnutí 1VObd/2/2020 v 55.3 odseku prelomenie zásady nemo plus iuris v prospech dobromyseľného nadobúdateľa pripustil aj v prípadoch, kedy to zákon výslovne neupravuje, hoci na inom mieste v odvolaní namieta, že na rozdiel od tohto rozhodnutia veľkého senátu rozhodnutia ústavného súdu z 20.6.2021 vo veci II. ÚS 223/2020 a z 19.1.2021 vo veci I. ÚS 510/2016, prelomenie zásady nemo plus iuris nad rámec prípadov vyslovene upravených zákon pripúšťajú.

18. Odvolateľ namieta, že nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v konaní naďalej pretrváva, keďže za stavu, že ako vlastníak v katastri nehnuteľností je zapísaný žalovaný, arcibiskup nemohol vydať rozhodnutie o delimitácii cirkevného majetku z vlastníctva farnosti do vlastníctva inej jemu podriadenej cirkevnej právnickej osoby s právnymi účinkami pre štátne orgány a tretie osoby.

19. Postup súdu podľa odvolateľa nebol správny ani pokiaľ napriek tomu, že konštatoval, že žalobca mal v minulosti možnosť svojho majetku sa domáhať v reštitúcii podľa zákona č. 282/1993 Z. z., nevyvodil z toho právny záver v podobe nemožnosti domáhať sa ochrany vlastníckeho práva určovacou žalobou. V tomto konaní ide preto o reštitúciu bez ohľadu na to, že na ňu súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka a súd mal preto dbať na princípy, na ktorých je postavené reštitučné zákonodarstvo, t. j. aj na ochranu majetkových práv a právnych záujmov dobromyseľných nadobúdateľov, ktorí nadobudli sporný majetok od štátu.

20. Odvolateľ ďalej namieta, že v situácii, kedy Občiansky zákonník explicitne neupravuje nadobudnutie vlastníckeho práva na základe dobromyseľnosti nadobúdateľa, pričom v tomto prípade ide o zlyhanie zákonodarcu, súd postupom v zmysle Čl. 4 ods. 2 základných zásad CSP právo mal dotvoriť.

21. Pretože vyhovením žalobe vzniká väčšia právna neistota u viacerých subjektov, ktorá si vyžiada potrebu ich úpravy, prípadne aj vedenie ďalších súdnych sporov a v značnej miere narúša viaceré fungujúce právne vzťahy, podľa odvolateľa žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na takomto určení.

22. Podľa odvolateľa nemožno vylúčiť, že vo vzťahu k parcele č. 2154/1, ktorá v katastri nehnuteľností nebola zapísaná na štát na základe ROEP, ale na základe iného zápisu, v katastrálnom operáte sa nachádza nejaký titul jej nadobudnutia štátom alebo iná listina, ktorá by mohla zakladať jeho dobromyseľnosť a namieta preto, že žalobca v tomto smere neunesol dôkazné bremeno v spore. Napokon prezentuje svoju úvahu, že pri nadobudnutí sporných nehnuteľností mohol byť dobromyseľný aj štát, nakoľko medzi jeho organizáciami dochádzalo k viacerým prevodom sporných nehnuteľností, pričom štát ani žalobcom ani farnosťou v držbe sporných nehnuteľností rušení nebol.

23. K odvolaniu sa vyjadril žalobca. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny a aby žalobcovi priznal nárok na plnú náhradu jeho trov. Za podstatné považuje, že žalobca v konaní preukázal podstatné a rozhodujúce skutočnosti, na základe ktorých súd jeho žalobe vyhovel a s ktorými v odôvodnení napadnutého rozsudku správne sa aj vysporiadal. Odmíeta tvrdenie odvolateľa o nepresvedčivosti napadnutého rozsudku v dôsledku nepodstatného pochybenia v 87. odseku odôvodnenia napadnutého rozsudku a pokiaľ ide o čl. 1 Dodatkového protokolu, okrem toho, že odvolateľ v celom konaní neuviedol, čo je podľa neho jeho rozhodujúci argument, na ktorý očakáva špecifickú odpoveď, poukazuje na nález PL. ÚS 35/1995, podľa ktorého právo na ústavnú ochranu pokojného užívania majetku prináleží iba vlastníkovi nehnuteľnosti, a teda nie žalovanému. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku (86. – 89. odsek) podľa žalobcu je zrejmé, že závery veľkého senátu v jeho rozhodnutí 1VObdo/2/2020 predstavujú zjednocujúce stanovisko v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, a to v prospech zásady nemo plus iuris ako konštantnej judikatúry.

24. Pokiaľ ide o jeho aktívnu vecnú legitimitáciu, žalobca od počiatku pred súdom prvej inštancie dôvodne tvrdil, že vo veci je aktívne vecne legitimovaný a toto v konaní aj preukázal písomným rozhodnutím diecézneho arcibiskupa o delimitácii cirkevného majetku z farnosti na žalobcu z 13.10.2022, aby zadostučinil právnomu poriadku SR.

25. Podľa žalobcu odvolateľ v podstatnej časti svojho rozsiahleho odvolania (body 18 – 164) neuviedol žiadne podstatné tvrdenia, len nespočetným množstvom judikátov všeobecných súdov SR, ČR a ESLP účelovo vytrhol z celkového kontextu uceleného obsahu právne vety, ktoré so súdenou vecou nesúvisia, okolnosti v nich sú iné a neaplikovateľné na súdenú vec a pre základ rozhodnutia súdu neboli podstatné. Keďže platná právna úprava neumožňuje nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka, ak nie sú splnené zákonné podmienky vydržania, okolnosť, že súd žalovaného označil za dobromyseľného nadobúdateľa, nemá vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Žalobca v konaní však jasne vyjadril, že sám žalovaného ani jeho právneho predchodcu, ktorí počas ponukového konania a po ňom boli totálne pasívni, nepovažoval za dobromyseľných nadobúdateľov, pričom táto sa musí posudzovať prísne a k nadobudnutiu ich presvedčenia, že sú dobromyseľní, nestačí iba tvrdiť, že dobromyseľní sú, keď vedeli, že ROEP titul vlastníctva nezakladá a mali možnosť u predávajúceho zistiť, či k predávanej nehnuteľnosti (ne)má vlastnícky titul.

26. Tak odvolateľ v odvolacej replike, ako aj žalobca v odvolacej duplike zotrvali na svojich vyjadreniach z odvolania, resp. z vyjadrenia k nemu. Žiadna zo strán ďalšie vyjadrenie vo veci neurobila.

27. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací po kladnom posúdení včasnosti a prípustnosti odvolania podaného stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania a tiež viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, bez nariadenia odvolacieho pojednávania preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo (§34 a §355 a nasl. CSP o odvolaní) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

28. Rozsudok vo výroku je vecne správny, odvolací súd ho preto postupom podľa §387 ods. 1 CSP potvrdil.

29. Rozsudok na Krajskom súde v Košiciach verejne bol vyhlásený 16.10.2024 o 10.15 hod. v pojednávacej miestnosti č. dv. 210/II. poschodie, trakt D. Miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku od 10.10.2024 boli zverejnené na úradnej tabuli odvolacieho súdu a na jeho webovej stránke (§219 ods. 1 a ods. 3 za použitia §378 CSP).

30. Žalovaný uplatnil odvolacie dôvody podľa §365 ods. 1 písm. b) (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces), písm. d) (konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), písm. f) (súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam) a písm. h) CSP (rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci), o ktorých odvolací súd dospel k záveru, že tieto nie sú naplnené.

31. Súd prvej inštancie dokazovanie vo veci vykonal v rozsahu potrebnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa zásad ustanovených v §191 ods. 1 CSP, z týchto dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo správne zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver a rozsudok aj náležite odôvodnil. V konaní nebola zistená žiadna vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

32. Správne a zákonné sú aj dôvody napadnutého rozsudku, ktorý z hľadiska zákonnej požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je plne akceptovateľný, presvedčivý, jasný a zrozumiteľný. V odôvodnení rozsudku súd dal odpovede na všetky relevantné otázky, ktoré mali pre vec podstatný význam, správne, podrobne a presvedčivo nimi objasnil skutkový a právny základ rozhodnutia. Odvolací súd vychádzajúc z obsahu spisu po oboznámení sa s dôvodmi napadnutého rozsudku, ako aj s obsahom a dôvodmi odvolania, až na niektoré výnimky, ktoré však sú bez vplyvu na vecnú správnosť napadnutého rozsudku, nezistil žiaden dôvod, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Odvolací súd, až na jeho závery z 82. odseku odôvodnenia preto sa s ním stotožňuje v celom rozsahu a aby nadbytočne neopakoval pre strany už známe fakty prejednáanej veci spolu s právnymi závermi súdu prvej inštancie, v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku v súlade s §387 ods. 2 CSP preto sa obmedzil len na konštatovanie ich správnosti, sám tieto nadbytočne už neopakuje, ale na ne, ako odvolacím súdom zhora sú reprodukované, odkazuje, ako na jemu vlastné dôvody rozsudku o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorú žalovaný nadobudol na základe absolútne neplatného právneho úkonu, pričom tento k sporným nehnuteľnostiam vlastnícke právo nenadobudol ani vydržaním minimálne preto, že desaťročná vydržacia doba od sporného nadobudnutia, a to ani so započítaním ich držby jeho bezprostredným právnym predchodcom, do uplatnenia predmetnej žaloby na súde neuplynula.

33. Odvolacie námietky žalovaného nemali vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku z hľadiska zistených skutočností a právnych záverov, ku ktorým dospel súd prvej inštancie a tieto nie sú preto spôsobilé privodiť pre odvolateľa priaznivejšie rozhodnutie či už zmenou alebo zrušením napadnutého rozsudku. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku reagujúc na odvolacie námietky žalovaného odvolací súd dopĺňa.

34. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, ako jednej z najvyšších súdnych autorít, v súlade s ktorou všeobecné súdy sú povinné rozhodovať, zahŕňa predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky a jej súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali; naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia a stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SAFT Praha v rokoch 1974,

1980 a 1986 (R 71/2018). Pretože v zmysle tohto judikovaného rozhodnutia NS SR tvoriaceho ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, rozhodnutia súdov Českej republiky nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, rozsiahlymi právnymi úvahami odvolateľa, v ktorých tento sa odvolával na rozhodnutia súdov ČR, ktorých právne závery v podaní odvolateľa nie sú v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá je pre súd preto určujúcou (čl. 2 ods. 2 CSP), odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia ako s bezpredmetnými sa preto nezaoberal.

35. Vzhľadom na skutočnosť, že v konaní bol preukázaný zápis vlastníctva v pozemkovej knihe vo vložke č. 2729 na Košickú rímskokatolícku cirkevnú základinu ako právneho predchodcu žalobcu, a to titulom kúpy z 11.10.1916, pričom v konaní nebola predložená ani označená a dokonca ani len tvrdená existencia nielen platného, ale akéhokoľvek nadobúdacieho titulu, na základe ktorého v evidencii nehnuteľností vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam bolo zapísané na Československý štát (vrátane p. č. 2154/1), súd prvej inštancie v danej veci správne skutkovo i právne uzavrel, že pre absolútnu absenciu nadobúdacieho titulu v prospech štátu tento napriek zápisu v evidencii nehnuteľností vlastníkom sporných nehnuteľností v čase ich prevodu na právneho predchodcu žalovaného nebol, ani nemohol následne vlastníctvo k nim preto platne previesť na právneho predchodcu žalovaného a ten potom na žalovaného, ako správnymi sú aj jeho z toho vyplývajúce ďalšie právne závery, že v podobe oboch týchto nadobúdacích právnych úkonov, t. j. tak kúpnej zmluvy z 28.1.2014 medzi SR a PAS Bj, s.r.o., ako aj zmluvy z 15.12.2020 o predaji časti podniku medzi PAS Bj, s.r.o. a žalovaným ide preto o absolútne neplatné právne úkony. Keďže štát nedisponoval žiadnym nadobúdacím titulom, pri nadobudnutí sporných nehnuteľností nemohol byť a nebol dobromyseľným bez ohľadu na to, koľkokrát a medzi koľkými svojimi organizáciami ich prevádzal, ako aj bez ohľadu na to, či žalobca ho v ich držbe rušil alebo nie. Absencia dobromyseľnosti pri vstupe do držby nikdy sa nestane držbou oprávnenou a ani nevedie k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním.

36. Odvolací súd v celom rozsahu sa stotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie, že štát, ktorý zápis svojho vlastníckeho práva v pozemkovoknižnej vložke č. XXXX v k. ú. A. B. dosiahol bez existencie akéhokoľvek právneho titulu, ktorý by ho na tento zápis, čo i len podľa právnych predpisov platných v dobe, v ktorej k tomu došlo, oprávňoval, nebol dobromyseľným v okamihu jeho nadobudnutia a dobromyseľným sa preto nemohol stať ani v priebehu nasledujúcich rokov, a to ani za predpokladu, že žalobca o svoje vlastníctvo sa nezaujímal, ako to o ňom tvrdí žalovaný. Vlastnícke právo je nepremlčateľné, čo o. i. znamená aj to, že pokiaľ skutočný vlastník ochrany svojho vlastníckeho práva sa domáha hoci aj po mnohých rokoch, samotné plynutie času zánik jeho vlastníckeho práva nespôsobí. Za situácie, že ako vlastník sporných nehnuteľností v katastri nehnuteľností t. č. je zapísaný subjekt, ktorý nedisponuje platným titulom nadobudnutia, nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu nemožno vidieť ani v dĺžke doby, po ktorú za ich vlastníka sa považoval štát. Naopak práve tá skutočnosť, že najprv štát a neskôr právny predchodca žalovaného a v súčasnosti žalovaný je zapísaný ako vlastník sporných nehnuteľností, pričom žalobca preukázal, že skutočným vlastníkom titulom kúpnej zmluvy z roku 1916 je Rímskokatolícka cirkev v SR, ktorej on je organizačnou zložkou s vlastnou právnou subjektivitou, je daný aj naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení a preto sa môže domáhať ochrany svojich vlastníckych práv.

37. Možno len súhlasiť so závermi súdu prvej inštancie aj v tom, že nebolo na žalobcovi v konaní produkovať dôkazy o tom, že štát v čase prevodu sporných nehnuteľností na právneho predchodcu žalovaného (vrátane p. č. 2154/1) disponoval platným právnym titulom, na základe ktorého došlo k zápisu jeho vlastníctva do evidencie nehnuteľností. Naopak bol to žalovaný, na kom bola povinnosť v konaní preukázať, že existoval platný právny titul, na základe ktorého štát toto svoje vlastníctvo nadobudol. Aj podľa dovolacieho súdu vo veci 6Cdo/71/2011 „... len samotná skutočnosť, že štát bol zapísaný ako vlastník predávanej nehnuteľnosti ... nemohla sama o sebe založiť dobrú vieru (presvedčenie) právneho predchodcu žalovaného, že štátu svedčí aj platný právny titul, na základe ktorého je jeho vlastnícke právo v evidencii nehnuteľností zapísané. Pod bežnú opatrnosť, ktorú bolo možné od neho požadovať, je nutné zahrnúť požiadavku aktívneho zistenia konkrétnych skutočností vedúcich (z hľadiska kritérií a priemernej obozretnosti) k presvedčeniu, že štát v čase predaja (v danom prípade dražbou) disponoval platným nadobúdacím vlastníckym titulom. O dobrú vieru ide vtedy, ak nadobúdateľ nehnuteľnosti ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať (z hľadiska kritérií a priemerne obozretného jedinca) dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaný v katastri (v evidencii) nehnuteľností, takéto právo nesvedčí“.

38. Podľa odvolacieho súdu, a tu sa jeho právny názor s právnym nárazovom súdu prvej inštancie rozchádza, čo však nemá vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku, právny predchodca žalovaného túto potrebnú mieru opatrnosti a obozretnosti pri nadobúdaní vlastníckeho práva od štátu v danom prípade nezachoval, keďže z nadobúdacieho titulu (kúpna zmluva z 28.1.2014), na základe ktorého došlo k prevodu sporných nehnuteľností zo Slovenskej republiky na PAS Bj, s.r.o. nesporne vyplynulo, že prevádzané nehnuteľnosti sú majetkom štátu v dočasnej správe a že štát ich nadobudol titulom ROEP, čo sú okolnosti, ktoré na strane poctivého nadobúdateľa mali vyvolať záujem presvedčiť sa, či prevodca skutočne je vlastníkom, pričom aj §5 ods. 3 zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu ako dočasnému správcovi ukladá povinnosť viesť osobitnú evidenciu, ktorá o. i. musí obsahovať doklad preukazujúci vlastnícke právo štátu, ako aj právny dôvod nadobudnutia. Nebolo preto potrebné rozsiahle pátranie zo strany právneho predchodcu žalovaného, ktoré už nebolo možné od neho spravodlivo požadovať, ako sa vyslovil súd prvej inštancie, ale stačilo, aby kupujúci druhú zmluvnú stranu vyzval na preukázanie jeho vlastníckeho práva, ako aj nadobúdacieho titulu a tá musela vedieť takejto požiadavke vyhovieť. Mal preto právny predchodca žalovaného ako kupujúci vo vlastnom záujme trvať na tom, aby štát svoje vlastníctvo k prevádzaným nehnuteľnostiam takýmto spôsobom preukázal. Bolo to jeho povinnosťou o to viac, že vychádzajúc zo zásady neznalosť zákona neospravedľuje, musel vedieť, že zápis údajov v katastri nehnuteľností je hodnoverný, len kým sa nepreukáže opak, to znamená, nemohol konať so slepou dôverou v platnosť zápisu v katastri nehnuteľností, prípadne od tohto zápisu odvodzovať svoju dobromyseľnosť pri nadobudnutí vlastníckeho práva a pokiaľ tak konal, spoliehajúc sa na pravdivosť takéhoto zápisu, konal tak na vlastné riziko. Žalovaný v konaní pritom ani len netvrdil, že tieto právne úkony jeho právny predchodca vykonal, pritom jeho zaťažovalo dôkazné bremeno. Pokiaľ ide o dobromyseľnosť žalovaného, tá podľa odvolacieho súdu je spochybnená už zisteniami súdu prvej inštancie (82. odsek jeho odôvodnenia) a ako zrejme na toto poukazoval v konaní aj žalobca, keď o žalovanom a jeho právnom predchodcovi sa vyjadroval ako o spriaznených osobách, jeho jedinou, zakladajúcou spoločníčkou a konateľkou je osoba, ktorá bola jedným zo spoločníkov PAS Bj, s.r.o., a to aj v čase nadobudnutia sporných nehnuteľností do vlastníctva právneho predchodcu žalovaného (od jeho založenia 29.9.2004 - 18.11.2016) a z čias svojho pôsobenia v PAS Bj, s.r.o. vedomosti o titule nadobudnutia ROEP a o prevádzanom majetku v dočasnej správe štátu preto mohla mať a mala sa o okolnostiach prevodu majetku zo štátu na PAS Bj, s.r.o. zmluvou z 28.1.2014 zaujímať o to viac, keď predmetom prevodu v rámci predaja časti jeho podniku na žalovaného ako subjekt práva, ktorý sama zakladala, boli aj sporné nehnuteľnosti. Žalovaný v konaní ani tieto pochybnosti, ktoré vyplynuli z výpisov z obchodného registra oboch dotknutých obchodných spoločností nijako neobjasnil, hoci jeho zaťažovalo dôkazné bremeno preukázať svoju dobromyseľnosť pri nadobúdaní vlastníckeho práva. Právny predchodca žalovaného a rovnako aj žalovaný ako nedbalí nadobúdateľa išli preto do rizika s uzročením, že pôvodný vlastník môže žiadať vrátenie sporných nehnuteľností. Uvedené v danej veci nebolo však ani rozhodujúce, a to z nasledovných dôvodov.

39. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej aj len ako „veľký senát“) vo svojom rozhodnutí z 27.4.2021 vo veci 1VObd/2/2020 posudzoval otázku súvisiacu s dobromyseľným nadobúdaním nehnuteľností od nevlastníka, pričom ju uzavrel v prospech pôvodného vlastníka a v prospech zásady nemo plus iuris. Ide o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, z ktorého expressis verbis vyplýva, že nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka právna úprava umožňuje len v zákonom upravených prípadoch predstavujúcich výnimku zo zásady, že vlastnícke právo možno nadobudnúť len od vlastníka a že zákon výlučne len v týchto prípadoch uprednostňuje ochranu dobromyseľného nadobúdateľa veci a umožňuje prelomenie zásady nemo plus iuris. Zdôraznil, že neprichádza do úvahy, aby súd bez toho, aby existoval zákonný predpoklad, vyvodzoval možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa extenzívne tým spôsobom, že na priznanie vlastníckeho práva postačuje samotná dobrá viera nadobúdateľa, t. j. že nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka by bolo prípustné vo všeobecnosti, čoho v súdnej veci sa domáha odvolateľ.

40. Veľký senát zároveň vymenoval všetky tieto zákonné predpoklady ako výnimky zo zásady nemo plus iuris, pričom ide vždy o zákonom upravené prípady [§486 o. z., 486 obch. z., §93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, §19 ods. 3 zákona o cenných papieroch, §61 EP v znení účinnom do 31.3.2017, §40 ods. 2 písm. l) v spojení s §152 ods. 2 EP v znení účinnom od 1.4.2017] s tým, že v iných prípadoch dobrá viera nadobúdateľa má význam len pri nárokoch podľa §126 ods. 2 v spojení s §129 ods. 1 OZ, ktorých sa však nadobúdateľ v dobrej viere, ktorý sa nestal vlastníkom veci s poukazom na zásadu nemo plus iuris nemôže domáhať proti skutočnému vlastníkovi veci (12. odsek odôvodnenia

tohto rozhodnutia veľkého senátu). Jednotlivé výnimky sú teda explicitne vymedzené jednoznačne formulovanou právnou normou, pričom vo všeobecnosti je možné uzavrieť, že de lege lata vychádza náš právny poriadok z predpokladu, že ak zákon neustanoví inak, nikto nemôže previesť na iného vlastnícke právo, ktorým sám nedisponuje. Tieto výnimky dobromyseľného nadobudnutia nehnuteľnej veci od nevlastníka na skutkové okolnosti žalovaného sa pritom nevzťahujú. V jeho prípade nejde totiž ani o nadobudnutie od nepravého dediča, ani od nevlastníka v rámci konkurzného konania, ani od nevlastníka v exekučnom konaní či v rámci dobrovoľnej držby a ani o nadobudnutie od oprávneného držiteľa podľa zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení neskorších právnych predpisov.

41. Dobromyseľné nadobudnutie od nevlastníka v súčasnosti platnom právnom poriadku je teda možné len v zhora vymenovaných prípadoch, kedy právna úprava výnimočne umožňuje, aby vlastníkom veci osoba sa stala aj napriek tomu, že prevodca nebol vlastníkom alebo nemal oprávnenie vlastníctvo previesť. Nejde však o prejav všeobecnej zásady, že dobromyseľný nadobúdateľ vlastnícke právo nadobúda aj v situácii, ak prevodca nebol vlastníkom. Ak určitý úkon je absolútne neplatný, jeho neplatnosť nastáva priamo zo zákona už v čase jeho urobenia. Ani pri uplatnení princípu spravodlivosti a dobrých mravov pri výkone práv a povinností súd nemá možnosť dodatočne zvážiť, či absolútnu neplatnosť úkonov (ne)uzná, resp. či ju (ne)zohľadní. Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť právneho úkonu súd musí vždy prihliadať, a to aj bez návrhu (z úradnej povinnosti). Na základe absolútnu neplatného právneho úkonu, resp. neexistujúceho, ničotného právneho titulu, reálne je daný modus, avšak chýba titulus, teda platný právny dôvod. Nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a nemožno preto ani uvažovať o ochrane vlastníckeho práva, hoc i dobromyseľného nadobúdateľa, čo je prípad posudzovanej veci. Za uvedeného stavu rovnako tak nie je možné uprednostniť požiadavku právnej istoty a ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere pred zásadou nemo plus iuris. Z nepráva nemôže vzniknúť právo a platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca, ak subjekt, od ktorého derivatívne odvodzuje svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol, a teda ho ani nemohol ďalej platne previesť (I. ÚS 50/2010).

42. Na základe neplatného právneho titulu nadobudnutia vlastníckeho práva štátom, nemohol sa stať vlastníkom sporných nehnuteľností ani žalovaný ani jeho právny predchodca a ako nevlastník, ani štát nemohol na iného previesť viac práv ako sám má, nemohol potom vlastnícke právo previesť na žalovaného, resp. jeho právneho predchodcu. Žalovaný pritom v konaní okrem už zhora zmienenej dôvery v zápis v katastri nehnuteľností v správnosť zápisu, s čím odvolací súd sa už vysporiadal a taktiež okrem argumentu o vynaložených investíciách na predmetnú nehnuteľnosť, čo však pre posúdenie jeho dobromyseľnosti pri nadobudnutí vlastníckeho práva je bezpredmetné, neuviedol žiadne okolnosti, ktoré by boli spôsobilé prelomiť zásadu nemo plus iuris, na ktorej je koncipovaný Občiansky zákonník. Vlastnícke právo je podľa §123 o. z. najsilnejšie právo k veciam, pôsobí voči všetkým, ktorí by neoprávnene zasahovali do vlastníckeho práva vlastníka a je nepremičateľné. Neuviedol teda nič také, kvôli čomu by vznikla potreba ochrany jeho v dobrej viere nadobudnutých práv pred ochranou vlastníckeho práva žalobcu ako pôvodného vlastníka, reprezentanta rímskokatolíckej cirkvi.

43. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku podrobne pritom vysvetlil, z akého dôvodu sa pri kolízii práva skutočného vlastníka a práva dobromyseľného nadobúdateľa, za akého žalovaného považoval, priklonil k právnemu názoru prezentovanému v tomto rozhodnutí veľkého senátu, ktoré pre samotné senáty najvyššieho súdu je záväzná a musia podľa neho rozhodovať (§48 ods. 3 CSP) a ktorý plne korešponduje aj s právnym názorom prezentovaným ústavným súdom, o ktorom v odôvodnení napadnutého rozsudku súd sa zmienil a uviedol, z akého dôvodu nevzhladol dôvod od neho sa odkloniť. Podľa odvolacieho súdu odôvodnenie napadnutého rozsudku nedáva priestor na pochybnosti o tom, z akých dôvodov súd prvej inštancie takto postupoval, jeho dôvody aj v tomto smere sú dostatočne zrozumiteľné, určité a preskúmateľné. Odvolateľ má právo s právnym názorom súdu, ako aj jeho dôvodmi nesúhlasiť, ale odvolanie nemôže úspešne založiť len na tomto nesúhlase, rovnako ako ani na tom, že napriek týmto záverom veľkého senátu vo veci 1VObdo/2/2020 ako konštantnú judikatúru ústavného súdu ešte aj v odvolacom konaní prezentuje najmä rozhodnutie I. ÚS 549/2015, s ktorého odôvodnením veľký senát v tomto svojom rozhodnutí podrobne sa vysporiadal a od ktorého dokonca, a to ešte pred 27.4.2021, aj sám ústavný súd sa dištancoval, keď vyslovil, že práve rozhodnutie I. ÚS 549/2015, ktorého aplikovania odvolateľ sa dovoľáva aj v tejto sporovej veci, bolo „odchýlením od predchádzajúcej judikatúry ústavného súdu, a to bez predloženia veci plénu“ a výslovne uviedol, že dané

rozhodnutie „nereprezentuje konštantnú judikatúru ústavného súdu, ktorou mala byť prelomená zásada tzv. nemo plus iuris vo všeobecnosti“ (pozri II. ÚS 223/2020 z 26.5.2020).

44. Podľa čl. 1 Dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok, nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon o všeobecnej zásade medzinárodného práva. Tento článok aj v zmysle judikatúry ESĽP implikuje, že každý zásah do práva na pokojné užívanie majetku musí byť sprevádzaný procedurálnymi garanciami umožňujúcimi jednotlivcom rozumnú možnosť predložiť ich vec pred orgán verejnej moci, pre jej účely efektívneho domáhania sa preskúmania zásahu (Hentrich v. France, sťažnosť č. 13616/88, rozsudok z 22.9.1994, §40 a nasl.; PL. ÚS 110/2011). Podľa PL. ÚS 33/95 Článkom 20 ods. 1 ústavy ochrana majetku sa priznáva len vlastníkovi, ktorý ho nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom, pričom právny názor ústavného súdu, ktorým sa účel ochrany vlastníka podľa čl. 20 ods. 1 ústavy identifikuje s osobou, ktorá naozaj vlastníkom je, a nie aj s tými, ktorí sa usilujú o nadobudnutie vlastníctva, ako v danom spore odvolateľ, je konformný aj s právnym názorom ESĽP, podľa ktorého vlastnícke právo zaručené v čl. 1 Dodatkového protokolu môže byť porušené len vo vzťahu k jeho držiteľom. Žiadna z okolností, ktoré súd vo svojom odôvodnení uviedol pritom nenaznačuje, že by mohlo ísť o zásah zo strany štátu do práva žalovaného na pokojné užívanie jeho majetku, či o porušenie jeho legitímnych očakávaní. V konaní bolo preukázané, že žalovaný, aj keď je zapísaný v katastri sporných nehnuteľností ako ich vlastníkom, ich vlastníkom v skutočnosti nie je, nie je teda vlastníkom sporného majetku, ale podľa platného hmotného práva mohol byť len jeho oprávneným držiteľom, keďže nadobúdacím titulom v danom prípade bol absolútne neplatný právny úkon.

45. Pokiaľ ide o legitímne očakávania, žalovaný aj za predpokladu, že by bol dobromyseľným nadobúdateľom, za danej situácie legitímne by mohol očakávať, že mu bude poskytnutá súdna ochrana, avšak v danom prípade táto by mu mohla byť poskytnutá len ako dobromyseľnému držiteľovi (§30 o. z.), nakoľko platná právna úprava vylučuje možnosť nadobudnutia plnohodnotného vlastníckeho práva na základe absolútne neplatného právneho úkonu. Táto súdna ochrana dobromyseľnému držiteľovi spočíva o. i. v možnosti nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka vydržaním po splnení zákonom stanovených podmienok (desaťročná nepretržitá dobromyseľná držba).

46. Uvedená úvaha v tejto právnej veci je však zbytočná nielen preto, že súd prvej inštancie pri kolízii práva skutočného vlastníka a žalovaného ako dobromyseľného nadobúdateľa sa stotožnil so závermi veľkého senátu, ktoré od 27.4.2021 predstavujú konštantnú judikatúru dovolacieho súdu, ale vzhľadom na skutkový stav, ktorý vyplynul z vykonaného dokazovania hlavne preto, že bez ohľadu na to, či vôbec (ne)boli naplnené ostatné podmienky oprávnenej držby, žalovanému ani za podmienky, že by mu bolo možné pripočítať držbu predmetných nehnuteľností jeho právnym predchodcom, od 28.1.2014 do podania žaloby o určenie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam dňom 14.9.2021, kedy žalobca svojho práva sa domáhal, čím poť. došlo k neobnoviteľnej strate dobromyseľnosti žalovaného, neuplynula zákonom stanovená desaťročná vydržacia doba. Z toho dôvodu zároveň sú bezpredmetné akékoľvek námietky odvolateľa, ktorými tento sa dovoľáva poskytnutia súdnej ochrany ako dobromyseľnému nadobúdateľovi vrátane tej, že rozhodovacia prax ústavného súdu sa prikláňa k rozšíreniu ochrany osôb konajúcich v dobrej viere (I. ÚS 549/2015). Z odôvodnenia veľkého senátu v jeho rozhodnutí 1VObdo/2/2020 však zreteľne vyplýva, že samotná dobromyseľnosť na nadobudnutie vlastníckeho práva nestačí, pričom právny poriadok dobromyseľnosti za splnenia ďalších zákonom stanovených podmienok právny význam pripisuje len v prípade nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Ťažisko problematiky držby pritom nespočíva v riešení charakteru a náležitosti právneho dôvodu ako takého, ale v objasnení okolností, za ktorých držiteľ pri zachovaní potrebnej miery opatrnosti mohol nadobudnúť dôvodné presvedčenie, že táto nehnuteľná vec mu patrí, dobrá viera musí byť podložená konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa je opodstatnené. Spravidla ide o okolnosti, ktoré môžu svedčiť pre záver o existencii dobrej viery týkajúcej sa právneho dôvodu nadobudnutia práva a svedčiace o poctivosti nadobudnutia, teda tzv. titul uchopenia sa držby, ktorý je dôvodom vzniku presvedčenia u daného subjektu, že dané právo drží oprávnene, čo môže viesť k vydržaniu, len pokiaľ túto dobromyseľnú držbu vykonával po zákonom stanovenú dobu, čo nie je prípad žalovaného. Platná právna úprava, ako aj ústavný princíp trojdelenia štátnej moci rovnako vylučujú, aby namiesto zákonodarcu, ktorý podľa odvolateľa zlyhal a preto sa dovoľáva, aby súd dotváral hmotné právo.

47. Dôvody absolútnej neplatnosti tak kúpnej zmluvy z 28.1.2014, ako aj zmluvy z 15.12.2020 o predaji časti podniku sú podrobne odôvodnené tak v napadnutom rozsudku súdu prvej inštancie, ako tieto aj odvolacím súdom sú reprodukované vyššie v tomto jeho odôvodnení. Ako jednoznačný záver z rozhodnutia veľkého senátu 1VObd0/2/2020 vyplýva aj to, že absolútne neplatný právny úkon, nespôsobí právne následky ani v tom prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností a že možnosť prelomenia zásady nemo plus iuris okrem zákonov predvídaných výnimiek nie je možné odvodiť ani zo znenia §70 ods. 1 katastrálneho zákona, a teda, že dobrá viera nadobúdateľa nehnuteľností v správnosť zapísaného údajov v katastri nehnuteľností o jej (predchádzajúcom) vlastníčkovi nepostačuje pre záver súdu o tom, že mohol nadobudnúť vlastnícke právo (a pre poskytnutie ochrany tomuto právu), ak sa preukáže, že táto zapísaná osoba v skutočnosti v čase uzavretia kúpnej zmluvy nebola vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti, ako tomu bolo aj v danom prípade.

48. Zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnému vlastníckemu právu pravého vlastníka a právna úprava neumožňuje v prípade ďalších prevodov nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa. Legitímne očakávaní v správnosť údajov v katastri nehnuteľností v čase uzatvárania kúpnej zmluvy vzhľadom na judikovanú zdržanlivosť poskytnutia ochrany práv dobromyseľným nadobúdateľom a na závery rozhodnutia veľkého senátu 1VObd0/2/2020 nejavia sa, ako dostatočné na prelomenie zásady nemo plus iuris, obzvlášť s prihliadnutím na to, že v zmysle §70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. údaje katastra uvedené v §7 sú hodnoverné, ak sa nepreukáže opak. Materiálna publicita údajov katastra je teda de lege lata vyvrátiateľná a podmienená tým, či v konkrétnom prípade sa nepreukáže nesúlad údajov katastra so skutočným stavom, s ktorou okolnosťou opatrný nadobúdateľ musí byť uzrozumený (I. ÚS 510/2016).

49. Pokiaľ ide o aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu v konaní, tá jednoznačne je preukázaná najneskôr rozhodnutím arcibiskupa a metropolitu Košickej arcidiecézy z 13.10.2022. Podľa odvolacieho súdu nemožno však prehliadať, že jednotlivé cirkevné právnické osoby, akou je aj žalobca, aj keď má samostatnú právnu subjektivitu, je útvárom Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike a tento s ňou právne naďalej súvisí a len preto, že má samostatnú právnu subjektivitu, nestratil svoj osobitý charakter a vlastnosť ako článok celého veľkého organizmu cirkvi a po celý čas zostával preto tiež v majetkoprávnom pomere v tejto svojej cirkvi a náboženskej podriadenosti. Pritom aj pomerne rozsiahla rozhodovacia prax všeobecných súdov, ako aj ústavného súdu je zjednotená v závere, že napr. v konaniach o navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam za aktívne vecne legitimovaný subjekt je potrebné považovať rímskokatolícku cirkev, pričom je jej vnútornou záležitosťou, ktorý jej konkrétny útvar, napr. ktorá diecéza si reštitučný nárok uplatní; obdobne tak NS SR vo veci 2Sžo KS 221/2004 sa vyslovil, že žalobcom v danej veci nesporne je Rímskokatolícka cirkev v SR, pričom okolnosť, ktorý útvar má v mene žalobcu vystupovať, nie je pre posúdenie aktívnej vecnej legitímácie určujúce.

50. Napokon ani stručné zhrnutie záverov súdom prvej inštancie vykonané v 87. odseku odôvodnenia napadnutého rozsudku, a to ani izolovane v tomto jedinom odseku odôvodnenia napadnutého rozsudku, nielo ešte v kontexte s ostatným obsahom jeho odôvodnenia nemôže vyvolávať rozumné pochybnosti o tom, že zo strany súdu došlo k zjavnému omylu, keď uviedol, že žalobu zamietol a nejde preto o prípad rozporu výroku napadnutého rozsudku s týmto odsekom jeho odôvodnenia, ako odvolateľ sa pokúša navodiť dojem, že týmto pochybením zo strany súdu došlo k porušeniu jeho práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

51. Rovnako neobstoja odvolacie námietky, ktorými odvolateľ súdu prvej inštancie vytyka nekonzistentnosť v jeho záveroch vo vzťahu k reštitučným predpisom. V tomto smere odvolací súd plne poukazuje na správne závery súdu prvej inštancie, ktoré vychádzajú z aktuálnej a ustálenej judikatúry najvyšších súdnych autorít (77. – 78. jeho odôvodnenia). Otázkou, či právny poriadok SR (ne)vyklučuje uplatnenie práv určovacou žalobou za súčasnej existencie reštitučného zákonodarstva v prípade, ak žalobca, ktorý nevyužil možnosť uplatniť si svoj nárok na základe reštitučných predpisov a podal žalobu, ktorou žiadal deklarovať existenciu svojho vlastníckeho práva, okrem dovolacieho súdu sa zaoberal aj ústavný súd napr. vo svojom rozhodnutí III. ÚS 178/2006. Aj v zmysle tohto reštitučné predpisy neboli vydané pre ten účel, aby spôsobili zánik vlastníckeho práva oprávnených osôb, ale aby im uľahčili obnovenie tohto vlastníckeho práva. Preto, ak došlo k zabratiu majetku štátom bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku,

resp. finančnej náhrady domáhala žalobu opierajúcu sa o všeobecné predpisy občianskeho práva (podľa nástrojov ochrany vlastníckeho práva – žalôb určovacích, vindikačných, negatívnych a pod.). Účelom reštitučného zákonodarstva nepochybne nebolo vytváranie dodatočných nadobúdacích titulov pre nadobudnutie vlastníckeho práva (štátom) s odstupom mnohých rokov a tým aj legalizácia takých postupov štátu v dobe neslobody, ktoré boli nezlučiteľné nielen s ústavnými princípmi ochrany vlastníctva v ich dnešnom chápaní, ale boli v rozpore aj s právom platným v rozhodnom období. Možno preto konštatovať, že pri reštitučnom dôvode podľa §3 ods. 1 písm. h) zákona č. 282/1993 Z. z., t. j. v prípade prevzatia veci štátom bez právneho dôvodu bolo uľahčenie oprávnenej osobe dosiahnuť zápis ako vlastníka v katastri nehnuteľností v prípade, keď štát zneužívajúc svoje postavenie v dobe neslobody a nedbajúc na platné právo pripustil zmenu zápisu vlastníckeho práva v jednej z tých nehnuteľností bez splnenia zákonných požiadaviek vyplývajúcich (aj) z vtedy platného práva. Uvedené o to viac platí v situácii, keď povinnej osobe nesvedčí žiaden nadobúdací titul k nehnuteľnosti, čo zásadne popiera základné právo na vlastníctvo oprávnenej osoby tak, ako toto je garantované v čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 Listiny, či právo na majetok podľa čl. 1 Dodatočného protokolu. Rovnako tak systematickým a logickým výkladom zákona č. 282/1993 Z. z. možno dospieť k záveru, že reštitučné predpisy nevychádzali z domnienky, že vlastnícke právo prešlo na štát v rozhodnom období aj v prípade neexistencie titulu jeho nadobudnutia, ale iba z toho, že v tomto zmysle bol vykonaný zápis vlastníctva v prospech štátu v evidencii nehnuteľností. Súd prvej inštancie v súdnej veci preto nepochybil, pokiaľ nepodanie žaloby podľa reštitučných predpisov vo vzťahu k existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení nepovažoval za vylučujúcu okolnosť. Toto súdne konanie je konaním o určenie vlastníckeho práva, a nie konaním o reštitúcii a žalovaný nie je povinnou osobou v zmysle ustanovení zákona č. 282/1993 Z. z. Odvolateľ nakoniec dezinterpretuje aj chápanie prevenčnej funkcie určovacej žaloby z pohľadu (ne)existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ten však, ako sa javí z jeho odvolania, hľadá na strane žalovaného, a nie na strane žalobcu. Žaloba o určenie vlastníckeho práva definitívne vyrieši spornosť právnych vzťahov medzi stranami bez potreby vedenia akéhokoľvek ďalšieho súdneho konania o tejto otázke, naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení v konaní bol preto daný.

52. Z uvedených dôvodov odvolacie námietky žalovaného neobstoja, žiadna z nich nie je spôsobilá spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Odvolací súd postupom podľa §387 ods. 1 a ods. 2 CSP napadnutý rozsudok preto potvrdil v celom rozsahu ako vecne správny, pre absenciu odvolania žalobcu proti rozhodnutiam o trovách konania aj vrátane toho závisiaceho výroku (Čl. 16 ods. 3 CSP).

53. Pretože ide o rozhodnutie, ktorým konanie sa končí, odvolací súd postupom podľa §396 ods. 1 CSP rozhodol aj o trovách odvolacieho konania (§262 ods. 1 CSP), a to v súlade so zásadou úspechu ustanovenou v §255 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešnému žalobcovi priznal preto nárok na ich plnú náhradu; o výške náhrady trov po právoplatnosti tohto rozhodnutia rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§262 ods. 2 CSP). Žalovaný netvrdil a odvolací súd ani nezhliadol dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by mal o trovách konania rozhodnúť podľa §257 CSP, čo i len sčasti v prospech neúspešného žalovaného.

54. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu dovolanie je prípustné, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu dovolanie je prípustné, ak jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

S výnimkou prípadov ustanovených v §429 ods. 2 CSP v dovolacom konaní dovolateľ musí byť zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).